

УДК 216

Литвиненко Н.- ст. гр. БП-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СПОВІДЬ ЯК РЕЛІГІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ КАТАРСИС В КОНТЕКСТІ МОРАЛЬНОСТІ

Науковий керівник: професор Стоцький Я.В.

Litvinenko N.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

CONFESSION AS RELIGIOUS-PSYCHOLOGICAL CATHARSIS IN THE CONTEXT OF MORALITY

Supervisor: professor Stotsky Y.V.

Ключеві слова: сповідь, мораль.

Key words: confession, morality.

Можна сказати, що сповідь є квінтесенцією у житті будь-якого християнина та загалом людини, а також, важливим елементом християнських св. таїнств. Її можна назвати осмисленням людиною окремих своїх вчинків, як гріха, визнання їх перед Богом у присутності священнослужителя, який наділений правом прощати гріховні вчинки від імені Бога. Це необхідний етап духовного очищення для участі у св. таїнстві євхаристії. Вона виконує певну емоційно-регулятивну функцію, що проявляється у наших стійких переживаннях, які спрямовують поведінку та змушують до певної діяльності. При покаянні регулятивні механізми емоцій знімають надлишок емоційного збудження. Сповідь вважається щирою, коли людина ще до одержання прощення відчуває біль душі за її гріхи, свідомо осмислює їх і визнає у каятті. Людина починає усвідомлювати постанову не губити Божої благодаті і при найближчій нагоді висповідати свої провини. До сповіді віруюча людина відчуває певні коливання настрою (між надією і страхом, тривогою і відчаєм тощо), здебільшого фруструючі, амбівалентні емоції. Згідно з психологічною закономірністю емоційне збудження людини і здатність її думки до критичного, адекватного осмислення ситуації, вчинків (своїх та інших людей) перебувають у зворотно-пропорційній залежності: з наростанням збудження критичність зменшується. Психологічно освічені священнослужителі під час сповіді вміло впливають на особу, що звернулася до них та до Бога, і урівноважують її переживання стосовно того чи іншого гріха [1].

Нагірна проповідь та апостольські повчання найбільше годяться для готування до прийняття таїнства сповіді. Вона принципово по-новому переосмислює моральні настанови старозавітного Закону і наголошує на важливості праведного внутрішнього стану, духовного спрямування.

Деякі католики пам'ятають із теології навчання те, що таїнство покаяння передбачає виконання п'яти обов'язкових умов. Ці умови необхідні для того, щоб християнин, який бажає позбутися зла, дійсно був звільнений і одержав від Бога прощення й нове життя в благодаті. Невиконання умов покаяння робить сповідь недійсною [2].

Стан очищення, що дає сповідь людині підносить її емоціональний й духовний фон та скеровує у нове русло. У психології під катарсисом розуміють сильну емоційну реакцію, викликану повним або частковим контактом свідомості, яка має несвідому сферу витіснення болючим переживанням. Така сильна емоційна реакція провокується контактом із зовнішнім, доступним свідомості символом цього болючого переживання. Саме сповідь виступає у даній ситуації тією емоційною розрядкою, яка через покаєння та молитви знешкоджує стресові стани й фрустрацію, що були спровоковані осмисленням певних гріхів людини [3].

Здійснення гріхів і розкаяння в гріхах є актом совісті. Совість – автентичне (інтимно-особистісне) визначення добра і зла, усвідомлення і відчуття моральної відповідальності особистості за свою поведінку, вчинки перед собою, людьми, суспільством. Совість особистості, якби сама судить (схвалює чи не схвалює) її вчинки, поведінку. Вона є індивідуалізованим, внутрішнім виявом та свідченням природного морального закону. Життя людини в мирі з Богом, із ближнім та з самим собою означає чисту совість. Совість має два основних значення:

а) духовний закон, який визначає увесь внутрішній світ особистості, що йде шляхом християнського життя;

б) здатність морального судження, за допомогою якого людина в кожному окремому випадку визначає, як їй чинити.

Як кажуть християнські теологи, совість – це «голос Божий в душі людини». Совістю наділена кожна людина. Але в залежності від морального виховання, вона може бути пасивною (зачерствілою) й активною (щедрою).

Умови сповіді передбачають: іспит сумління, жаль за гріхи, тверде рішення виправитися, щира сповідь, відшкодування вчиненого зла. Сповідь направлена на моральне виховання людини, адже кожен із нас несе відповідальність за власні здійснені вчинки. У Святому Письмі акцентується увага на особистій відповідальності людини не тільки за слова чи вчинки, а й за приховані думки, бажання та наміри.

Коли ми відкриваємо свої гріхи перед Богом у присутності священика, ми відчуваємо власну нікчемність і провину перед Господом. Завдяки каяттю ми примирюємось із Богом, адже Він сам дав можливість своїм учням відпускати гріхи. Сповідь — це акт доброї волі, результат усвідомлення власної недосконалості, небажання жити з гріхом, бажання отримати від Бога підтримку, і тільки тоді — пробачення[4].

Список використаної літератури:

1. Стоцький Я.В. методика для студентів ТНТУ з курсу «Психологія релігії», лекція № 3 [Електронний ресурс]. – Електрон. дан. – М: Псих. релігії. 2012.- Режим доступу: <https://dl.tntu.edu.ua/content.php?cid=77386>, обмежений. – Мова укр..
2. Катарсис сутність та особливості [Електронний ресурс]. – Електрон. дан. – 2014.- Режим доступу: <http://estetica.etica.in.ua/katarsis-sutnist-ta-osoblivosti/>, вільний. – Мова укр..
3. Психологічні аспекти релігійного культу [Електронний ресурс]. – Електрон. дан.-2016. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5130064/page:2/>, вільний.- Мова укр..
4. Психологія і педагогіка. Навчальний посібник, Москва-Новосибірськ, ІНФРА-М-НГАЭиУ [Електронний ресурс]. – Електрон. дан. –2000. – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/psihologia-1/index.htm>, вільний. – Мова укр..